

Bölöni Domokos

A rajoni siker titka

Volt egyszer egy kis zsákfalu az erdélyi nagy tündérvölgy egyik zugában. A huszadik század közepén még számosan lakták, nem jártak más hazába, csak a vásárookra, hetipiacokra. Az asszonyok összefogtak, és hárman-négyen csatlakoztak egy-egy lovasgazdához, aki tulipánosra festett kijáró szekeren rendszerint kisborjat vagy savón hízott malacokat vitt eladni a közeli kisvárosokba. Az egyikben a szerda, a másikban a csütörtök volt a piaci nap. Odafele gyalog tették meg az utat a menyecskék, rövidítő utakon, ösvényeken, de szépen varrott csíkos átalvetőiket a piacra szánt áruval, tojással, puliszkaliszttel, szalonnával, kolbásszal, oldalassal, nyáron sajttal, ordával, paradicsommal, paprikával, mivel: a szekér s a lovak terhére bízták, csupán a lovasgazda felesége vagy komaasszonya maradt az ülésen, hogy vigyázza a portékát.

Ennek a falunak akkor még nem sokat ártott a kommunista módi, mert a dímbek-dombok, süldőhegyek karéjában kuksoló katlan nem bizonyult alkalmasnak a szovjet típusú mezőgazdaság művelésére, s az elején nem is bántották a jól szervezett, rendtartó közösséget. Nem okozott gondot az egymást váltó propagandistáknak, hogy rajoni vetélkedőkre mozgósítsák a helyi táncsoportot. Hiszen mozognak azok eleget maguktól is. A táncrendet sem piszkálták a szervezők, csak azt kötötték ki, hogy a szókimondóbb

kurjongatásokat mellőzze a repertoár; ez nem okozott zavart, mert a tanító úr, akit a verseny idejére tanító elvtársnak kellett szólítani, gyorsan új rigmusokat komponált, amelyek a nemiséggel némileg távolabbi rokonságot mutatnak.

Ruházat, öltözködés tekintetében természetes módon, élő hagyományaik szerint nyilvánultak meg. Ezúttal nem szekéren utaztak, hanem hosszú tehergépkocsi jött értük a rajoni központból, melynek rákerét csakhamar megtöltötte a szurkolókkal, vagyis udvarlókkal dúsitott társaság. Valóságos kéjutazásnak tűnt a kanyargós, hepehupás zötyögés, miközben a dal csak mozzanatokra halkult el itt-ott, míg a zenészek s a fiatalok meg-meghúzták a fonott korsót, cupogtatva kószolgatták a még ki nem forrott, karcos bort. Na de a nép olyan szívós szervezettel élt át sokkal nagyobb megpróbáltatásokat, hogy senkinek sem csapta el a gyomrát a forradalmi nedű.

A tanító, alacsony, bajuszos legényember, harmincvalahány éves lehet. Nagyon izgul, azt reméli: ha megnyerik a versenyt, az iskola s a falu kap egy-egy igazi futball-labdát. Nagyon kedvelik a labdarúgást, de minden meccsen szegényszemre meg kell szakítani a játékot, míg a futballbelsőn újabb foltot ragasztanak az éppen ismét eresztő lyukra... Aztán pedig biciklipumpával ismét és ismét felfújják, s avval legalább egy-egy félóra ismét használhatóvá teszik a labdát. Tehát nem akármilyen

a tétje a rajoni szereplésnek, mindenki tudja.

Portól s jókedvtől ragyogó arccal érkeznek a kisváros kultúrházába. Fogadó gazdaként a tanító úr egykori tanítóképzős kollégája, jelenleg magasabb polcon aktíváló ismerőse köszönti a fellépő csoportokat, ő már nem Pista, hanem inspektor elvtárs.

Persze azért tanítókul csendben tegeződnek. A csoport módfelett büszköl, hogy magiszterük ilyen protekciós fennforgóval barátokozik. Hiszen ez az „istenpor” éppen a főszervező, suttogják egymás közt. A táncosokkal udvarlók, szeretők is érkeztek, ők nem jutnak ülőhelyhez, kissé távolabbról segítik, nemcsak tapssal, énekükkel is, a dalos-táncos versenyzőket.

Kell az a futball-labda, de nagyon. Na, s hátha megtoldják egy bírói sippal, mert abból is csak egy van, igaz, csinos bádogosmunka, rozsdamentes pléhből.

– Aztán viselkedni, emberek! – adja ki a parancsot a tanító (nem úr, nem elvtárs, mert arra nehezen áll rá a szájuk, hanem) bácsi. – Ott ül a legelső sor közepén a tartományi kiküldött, Izérescu elvtárs, ügyeljenek, mit beszélnek, magyarul is tud... valamenynyire...

Hát mű aztán tudjuk tartani a szánkat, fogadkoznak. Még megérdeklődi a tanító bácsi, hogy a tartalék nagykorsó dugója a helyén vagy-e.

Ott van, nincs hezza babrálva.

– Na, lányok, asszonyok. Legyenek ügyesek, mintha csak otthon, a mulatóságba. Ne kérésse magát senki, perdüljön s forduljon az egész világ!...

Buzdításnak nem is kell ennél több. Kicsit megbántódnak, mikor a műsorvezető nem a kicsiny falujuk nevét konferálja be, hanem a községközpon-

tét, de üsse kő, kicsire nem adunk. Ha Varjasháza, hát maradjon Varjasháza. Pedig csúf név, s fekete is, mint a fene.

A zsúfolt teremben fel-felzúg a taps, a muszaj-varjasháziak éppen egy kreteincás lánycsapat és a harmonikára polkázó szász csoport után következnek.

Csutura Béla húzza a talp alá valót, olyan erőbedobással, ami gólt érne a füves pályán, ki is dülled mind a két szeme, s az ádámcsutkája úgy ugrál, mintha avval dirigálná a húrokat.

A gardont brummogató Csuri Sándar görbe vonójával passzentre csattogtat, bütykös ujjával hetykén picikátorozik, a szájával is buffogmuffog!

A kontorás, Kusla Matyi olyan beszélősen játszik, mintha balladát zokogna: Jajistenem, mi lesz velem? Devla-devla, tolvaj bella –, Nem elloptam, csak elcsórtam, Jajistenem, Jaj-jaj-jaj!

A zsűriben persze nem egyen s nem ketten feszítenek, messziről süt róluk, annyit értenek a néptánchoz, mint a Varga Minya számára a proletár internacionalizmushoz.

De az inspektor, a továresul Pista, akinek, lám, felvitte Marx Engels a dolgát, váltig kacsingat, ő inicializálja a tetszést, és megy is minden, mint a karikacsapás; a varjúházinak mondott csapat kivágja a rezet, zeng és zúg a vastaps, ismét és ismét. Olyan táncot nem látott a városka kultúrháza sem addig, de ejszen azóta se. A közönség az üveg- és téglagyár válogatott él munkásaiból és a műsorukat éppen befejezett vidékiekből áll, háromszor is visszatapsolja a „varjúháziakat”.

– Bis! Bis! Hogy volt! Hogy volt! Kiabálnak, dobogtatnak lelkesen.

Végül az instruktornak, Pista elvtársnak kell rendre intenie a népet. Elvtársak, több fegyelmet!, jelenti ki három nyelven, és a teremben olyan lesz a csend, hogy az is hallatszik, amint izgalmában a függöny mögött a tanító bácsi mély ihletéssel kortyol a nagykorsóból.

Kell is a kurázsi, mert népét a siker mámore nem engedi lejönni a színpadról. Újra- és újrakezdi a záró táncjelenetet, míg nagy nehezen sikerül őket az oldalsó lépcsőkön az udvarra tuszkolni.

– Na, emberek, most már csak a diplomára várunk – mondja a tanító úr, és int Presbiter Samunak, hogy csalja magához a nagykorsót. Avval ők ketten visszaosonnak a terembe. Pista inspektor is vág a szemével, megkeresik a kultúrigazgató irodáját, ott tálca és poharak is találhatóak.

A tanító úr csak vár, csak vár, várja a dicséretet.

Szó nélkül koccintják el az első pohárt. Presbiter Samut visszaküldi a csapathoz, nehogy elszéledjen a nyáj. De Pista inspektor nem beszél.

A második s a harmadik pohár után sem.

A tanító már nem bírja tovább.

— Na, mit szólsz. Pista... Izé, inspektor elvtárs... Milyen volt a csoportom? Ugyé, elvisszük az első díjat, a versenyzászlóval?!

Pista elvtárs megissza a negyedik pohár bort is, megtörli bozontos, sztárlinfazonú bajszát, aztán megfontoltan ennyit mond:

— Hallgass ide, Bandi. Szépek vagytok, jól táncoltok. Ti arattátok a legnagyobb sikert. Tolmácsolom a tartományi kiküldött, Izérescu elvtárs dicséretét.

És odanyújt egy diplomaszzerű izét, amelyiken az áll, hogy Mențiune. Dicséret...

– Ezt is köszönjük. Ha jól látom, a populári kossztümök miánn kapjuk. S hát a többi? Az első díjért mi jár? Azt mikor osztjátok?

– Azt nektek semmikor. Hallgass ide, Bandi. Üljetek vissza az autóra, s induljatok haza. Dicsérjétek egymást váltig. De amint csendesül a dicsőség, mondd meg a fehérnépeknek, hogy máskor, ha kimennek a faluból, hát –, húzzanak bugyigót...

Se gratuláció, se kézfogás, se diploma.

Visszamegy a zsúribe.

*

Sokáig nyelték a szégyent a varjúházinak mondott madárfalviak. Nem mertek színpadra lépni. Persze idővel a régi „divatot” elhagyták. A rendszerváltozás után feleledő műkedvelő mozgalommal aztán a fiatalja kimerészkedett a gyöngyvirágos tánctalálkozókra.

Szép sikerrel léptek fel itt is, amott is.

De a megyei lapban értékelés jelent meg, és abban ismét elfelejtették a madárfalviakat megemlíteni. A cikk szerzője nagyon sajnálatosnak nevezett valamit. Megütközéssel tölti el, írta, hogy a tapasztalatlan táncos leányocskáknak nem magyarázta meg senki, milyen az, ha a kisanadrágocskájukra nejlon harisnyanadrágot húznak, s alsószojnya nélkül derekukra penderítik a székelyszoknyát.

Persze ebben a kései fellobbanásban a hatás nem volt épp olyan fergeteges, mint annak idején a rajoni versenyen, de a legények így is vörösre tapsol-

ták tenyerüket. Az igazság kedvéért s a madárfalviak erkölcsének védelmében még csak annyit, hogy abban a faluban, ahol Bandi úr tanítószkodott, pendelyt hordtak ugyan, jó nagyot, de bugyit soha. És ezen nem ütközött meg senki, mert odahaza a

táncot nem színpadon ropták, hanem a csűr döngölt padlóján.

Ott pedig ritkán tekeredett valakinek a nyakába a pendelye, hogy kilátszszék a micsodája.

Honnan tudhatták volna hát szegények, hogy a rajonnál mi a módi?

Background 1

Background 2